

Они који верују у демократију, тешко могу да поднесу да чују званичнике у Бриселу како честитају Ирцима због тога што су говорили "јасним и јаким гласом" о Лисабонском споразуму.

Када су, јуна 2008. године, Ирци први пут проговорили јасним гласом о Лисабонском споразуму, одбацивши га већином од 53.4% према 46.6% - проглашени су за незахвалну и незналачку руљу која није разумела сложеност политике ЕУ. Један званичник ЕУ назвао их је "копиладима", понесен "неморалним" и "нечувеним" савезом оних који су водили кампању против, а њихово одбијање споразума показало је колико је опасно дати "сваком клоуну са оловком" право да гласа о важним, интелектуалним стварима. [

[1\]](#)

Имајући у виду (очигледно сулуда) Ирска правила о одржавању референдума поводом уставних питања, Кауен, Саркози, Меркелова и остали су одлучили да је преостало само једно: копилад ће морати поново да гласа.

Сада, када је већина људи рекла "да" Лисабонском споразуму, који је прихваћен већином од 67.1% према 32.9% на другом референдуму одржаном у петак, тапшу их по раменима због показивања јасног демократског става. "Ирци су говорили јасним и јаким гласом. Ово је добар дан за Ирску и добар дан за Европу", рекао је Ирски премијер Брајан Кауен, чији су посао и непопуларна влада били, заједно са споразумом, угрожени референдумом у петак. [2]

Овакви двоструки стандарди су мучан и јасан показатељ, ако је уопште још њих потребно, да није глас ирског народа онај који Кауен и званичници ЕУ поштују, већ његова спремност да да "прави одговор", да прихвати план бољих од себе, да ради како му се каже. Када су рекли "не" онда су били копилад; када су рекли "да" онда су добре

демократе. Из визуре ЕУ олигарха, народ није ту да дискутује и одлучује, већ само да одобрава.

Тачно је да су Ирци сада прихватили Лисабонски споразум и да су то урадили сопственом вољом; нико их између два референдума није претворио у послушне роботе. Али, немојмо се заваравати да је други ирски референдум био демократски. Заправо, референдум је представљао пораз демократског инстинкта који је ирски народ показао у јуну прошле године, као што су га показали и француски и холандски гласачи који су пре њих одбили Устав ЕУ – прву инкарнацију Лисабонског споразума из 2005. [3] Да, Ирци су се изјаснили, али они су проговорили гласом некога ко је стављен у клинч позицију, неког коме је прећено, ко је пријатељски убеђиван и коме је ускраћена могућност да узврати јасно и гласно – и, што је од највеће важности, неког коме је недостајала сопствена "екипа" која би га бранила и штитила његове интересе. Комбинацијом политичког уцењивања из ЕУ и неслоге у табору противника споразума, корисна и инстинктивна сумњичавост Ирског народа према ЕУ бирократији, која делује толико удаљено од њихових живота, била је потиснута и вероватно поражена.

И поред свих прослава у Бриселу поводом резултата другог референдума у Ирској, истина је да он никада није требало да буде ни одржан. Замислите халабуку која би се подигла да су, након прошлогодишњег избора Барака Обаме са 52.9% гласова Американаца насупрот 45.7% за Републиканце, челници Републиканске партије рекли да су амерички бирачи "погрешили", да су вероватно мало глупави, и да би требало да гласају поново? А ипак, тај замишљени сценарио не разликује се много од реакције на изјашњавање Ираца за "не" (53.4%) у односу на "да" (46.6%) на првом референдуму поводом Лисабонског споразума. Присиљавање Ираца да поново гласају – "све док не дају прави одговор", како је један, према ЕУ критички настројен коментатор то описао [4] – представљао је историјски ударац суверенитету народа. Од почетка, други референдум био је заснован на дубоко недемократској идеји да су умови Ираца затровани, да их је завела "популистичка демагогија", и да би им требало пружити другу шансу како би учинили праву ствар.

[5]

Са те антидемократске тачке гледишта, елитне снаге које су водиле кампању за "да" на другом референдуму, користиле су застрашивање и условљавања уместо дебате и просвећивања, како би истерале своје. На самиту ЕУ крајем јуна 2008. године, где су се лидери ЕУ окупили да пронађу решење за "Ирски проблем", европске елите сложиле су се да неће лансирати кампању "срама" против Ирске (што је било лепо), али је речено да ће Ирцима бити јасно стављено до знања да је Лисабонски споразум "једина представа у граду – бољу нећете добити". [6] Француски председник Никола Саркози истрчао је

пред руду и разбеснео чак и ирске званичнике када је пар дана након ирског одбијања Лисабона 2008. Рекао: "Ирци ће морати поново да гласају". Посетивши Ирску како би спровео мало дипломатског "увртања руку" и "присилио Ирску да поново размотри свој вето на Лисабонски споразум", како је један извештај то описао, Саркози је показао да, што се лидера ЕУ тиче, нечему тако небитном као што је глас народа, његово јасно и гласно одбијање уставног споразума, не може бити дозвољено да стане на пут њиховим сопственим амбицијама за преправљање Европе на начин који они сматрају правим.

[7\]](#)

У Даблину, Ирски званичници брзо су се сложили око спровођења политике застрашивања како би убедили ирски народ да каже "да" Лисабону на другом референдуму: широко дистрибуиран владин извештај упозоравао је да би друго одбијање Лисабона имало "разорни ефекат на ирски политички утицај, економске изгледе и међународни углед". [\[8\]](#) Плакати широм земље упозоравали су да се Ирска може вратити у "сиромашну прошлост" уколико поново одбије споразум и остане на маргинама ЕУ. Многи тврде да је продубљивање рецесије, која је Ирску погодила доста тешко, уразумило Ирце: "Реална претња од националног банкрота ставила је теоријску претњу од умањене националне аутономије на своје место".

[\[9\]](#) Укратко, сурова реалност рецесије обуздала је наводну жељу Ираца – погрешну и нереалну - да заштите своју нацију од европске окупације. Рецесија јесте имала своју улогу на другом референдуму, али углавном као прилика да се ојача и дефинише антидемократско малтретирање ирског народа од стране европске и ирске елите, а да би народ урадио "праву ствар": рецесија је коришћена као средство за политичко и емотивно уцењивање од стране ЕУ званичника који су знали како желе да преобликују европске институције много пре него што их је погодила тренутна криза.

Ирски званичници чак су променили изборна правила у земљи како би овога пута потиснули наводно опасну "митологију" противничке кампање. Само два месеца пре другог референдума, Ирска комисија за емитовање програма објавила је нови правилник у коме је наглашено да "не постоји обавеза да се омогући потпуно равноправна расподела медијског простора супротстављеним странама дебате о референдуму у извештавању медија". [\[10\]](#) Укратко, медији, који су огромном већином били за споразум, могли су да промовишу "да" и ућуткују "не" колико год су желели. Нема сумње да је то осмишљено како би гласачи били заштићени од "неморалног, немогућег, неописивог" савеза који је наводно испрао мозгове ирским гласачима претходном приликом. [\[11\]](#)

Али, проблем нису били само цинизам, манипулације и уцењивања ЕУ и ирске елите – већ такође и чињеница да је опозиција Лисабонском споразуму деловала инстинктивно и разједињено уместо да буде принципијелна и кохерентна. Није истина оно што су заговорници споразума тврдили, да су табор противника споразума сачињавали лудаци, ксенофоби, комуњаре и острашћени религиозни противници абортуса. Али је истина да је опозиција споразуму представљала разједињени покрет који није успео да пружи јасне и доследне аргументе против недемократске звери по имену Европска Унија. Самим тим, није било ни покрета који би могао да пружи смисао искреном демократском инстинкту ирског народа да каже „не“ овој спољашњој, елитистичкој олигархији. Услед огромног притиска застрашивачке европске елите, и недостатка озбиљног политичког покрета који би њиховим инстинктима дао моћ, ирски гласачи очигледно су се осетили врло изолованим, несигурним у своја гледишта и натераним да не гласају уопште или само кажу „да“. Када се читају медијски интервјуи са ирским гласачима, стиче се опипљив осећај да нису имали избора осим да кажу „да“, да су осећали како је то њихова дужност.

Демократија никад није савршена. На свим референдумима и у свим изборним кампањама постоје елементи принуде, уцењивања и манипулације. Али ови назадни трендови могу се контролисати, а некад чак и поништити, кроз процес отворене и слободне дебате. Међутим, на другом ирском референдуму, ниво политичког уцењивања био је толико висок а демонизација противничке кампање толико озбиљна, да су ти назадни трендови могли да превагну а изборно тело буде успешно уцењено да се потчини. Исход би требало да забрине сваког коме је стало до Европе – њене међудржавне солидарности и просвећених европских традиција слободе и једнакости – и сваког ко је дубоко сумњичав према бирократизованој, нелибералној Европској Унији затворених граница. До данас, Ирци су били остављени да сами одлуче било да се успротиве Лисабонском споразуму у корист евроскептика, било да га подрже у корист европске елите. Уместо да захтевају демократску дебату широм Европе, евроскептици су у Ирској видели последњи бастион побуне против ЕУ, док су ЕУ елите поступале према Ирској као према последњој препреци за претварање споразума у стварност, покушавајући да ускрате слична демократска средства одлучивања грађанима других земаља ЕУ.

Сувише је тога било у питању да би се препустило ирском народу да се сам супростави европској олигархији. Искуство са другог ирског референдума показује да нам је хитно потребно више демократског дијалога о будућности Европе, и више међудржавне солидарности са било ким ко је инстинктивно сумњичав према пројекту европске елите.

(Чланак преузет из „Спајкд“ магазина <http://www.spiked-online.com/index.php/site/article/7493/>)

Превела Јована Папан

[1] [‘After all the money you got? Ungrateful bastards’](#)

[2] [Ireland votes for a stronger EU](#)

[3] [From Europe to America: the populist moment has arrived](#)

[4] [What part of Ireland’s ‘no’ does the EU not understand?](#) by Brendan O’Neill, *Comment Is Free*, 13 December 2008.

[5] [‘After all the money you got? Ungrateful bastards’](#) by Kevin Rooney

[EU gives Ireland an ultimatum](#) *Independent*, 20 June 2008.

[7] [The Lisbon Treaty: Sarkozy’s next move](#) 2 July 2008.

[8] [Changed world needs new attitude to treaty](#) *Irish Times*, 4 December 2008.

[9] [Britain must grow up and stop believing Europhobe nonsense](#) *Guardian*, 3 October 2009.

Пораз демократског инстинкта

Пише: Брендон О'Нил
среда, 07 октобар 2009 11:45

[10] [Irish media gets new rules for Lisbon Treaty coverage](#) *EU Observer*, 7 August 2009.

[11] ['After all the money you got? Ungrateful bastards'](#) by Kevin Rooney